

Lục Tỉnh Tân Văn

聞新省六
MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHẬN ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm.	6 \$ 00
Sáu tháng.	3 50
Ba tháng.	2 00
Mỗi số.	0 10
Đổi chỗ ở.	0 \$ 20
ĐẠI-PHÁP VÀ CÁC THUỘC ĐỊA	
Một năm.	20fr00

Số: 500
NĂM THỨ MƯỜI MỘT

BÁN LẺ MỖI SỐ: 0 \$ 10

27 Septembre 1947
12 tháng tám Năm
Năm Đính-tị

DIRECTION ET ADMINISTRATION :
F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ
ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES

Le centimètre de hauteur sur 0.065 de large. 1950
Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre quelque soit le caractère employé.

BỐ CÁO
Những lời rao về việc buôn bán nếu gửi thơ đến Đồn-quán thì Đồn-quán sẽ gửi cho một cái bần để giá phẩm minh.

MỤC LỤC

- 1 - XÃ THÔN ANNAM.
- 2 - ĐIỂN BÁO.
- 3 - HƯƠNG TRUYỀN.
- 4 - BIÊN CÁO NGÃ NAM NHƠN.
- 5 - ẤU CHÂU CHIẾN SỰ.
- 6 - TỜ TÔNG PHỤC.
- 7 - VI NGHĨA QUÊN NHÀ.
- 8 - SÁCH HỮU ÍCH.
- 9 - NHƠN VỊ BẠC ĐỒNG LÊN GIÁ.
- 10 - VẼ BỊNH SANG ĐỐC.
- 11 - THÔNG-BÁO (Đông-dương).
- 12 - CUỘC ĐẤU CẦU TẠI TỈNH HO-CÔNG.

Xã thôn Annam

(La Commune Annamite)

Tiền tích — Hậu lai

(Son Passé) — (Son Avenir)

Chúng tôi có lời hứa rằng chúng tôi sẽ nghiên cứu những việc cần kíp nên cải lương trong chánh vụ bản quốc, nghĩa là những điều nên tân hóa lần lần, những sự thiết yếu phải canh cải trong thời cuộc bây giờ, thì dân bản quốc lấy làm thỏa hiệp.

Mở đầu trước hết, mà nêu chúng ta trưng ra thứ nhất trong xã hội, là hương đảng Annam, mà xét cho thiết kỷ càng những sự hiện hữu kim thời, thì ắt là chúng ta sẽ thấy rõ cũng có những sự rất nên phải, mà cũng có những sự lỗi lầm nên trái, mà hương chức không thể nào trở đưng cho nổi, cho nên tự nhiên phải sanh nào động tâm trọng trong thiên hạ.

Đều ấy cũng chẳng lạ gì. Một nước gia gia tỷ như nước Nam, thì là một cuộc sắp đặt thiêng liêng đã thành cương kỷ, tại nơi một chôn địa vị, kỷ trung đầu do đều tương tri lấy nhau. Trước khi Đại-pháp chưa sang đây, thì dân Annam tuân phụng theo phương pháp chế độ phù hiệp theo cuộc thiết trí quốc gia và theo cuộc cán kiện trong chánh trị chung.

Chúng ta đã hết lòng kính vì cuộc thiết trí quốc gia, và chúng ta chỉ có cái canh những việc tiểu tiết trong chánh trị các tỉnh mà thôi. Các việc ấy đều phải theo lúc ban đầu, bởi vì hình chánh cựu thì chúng ta cũng duy trì luôn theo thời cuộc. Bởi vậy cho nên năm 1877 ông Luro mới có nói

như vậy, thì cũng chẳng lạ chi: « Các ông phải hiểu rằng việc thiết trí xã thôn Annam là rất đối tiện thiệp và rất đối thô tạp, chẳng hề một người hương chức nào mà cứ chỉ việc chỉ một mình cho đàng, vắn dầy theo phong giáo từ những đời thái thái cũ thì chẳng nên động đến, mới khỏi thất nhơn tâm và mới khỏi nhiều loạn trong nước, khi cụ thì đã cũ mà thiết tốt, dần dần vừa. Vậy thì chúng ta đối di mà có lợi gì? Chúng ta lại đặt nên cái chỉ hay hơn mà thế vị, cho đàng dễ ứng dụng hơn? Cuộc thiết trí ấy là cuộc duy trì phủ việc quản lý sự vụ cho những người lão thành vật lực, mà phụ tá chúng ta nhiều hơn hết. Vậy chúng ta phải giữ chẳng nên ngăn cản hay là hủy hoại ».

Nghĩ như vậy thì phải theo hồi năm 1877, là thuở hình chánh Annam còn đương thịnh bành trong Lục-tỉnh. Nhưng vậy, bắt từ năm 1879 đã có quan Nguyễn-Soái Le Myre de Vilers mới hội văn quan, thì đã có toan chấn chỉnh chánh vụ và hình vụ bên Nam-kỳ lại. Rồi thì có chỉ dụ.

Luật hình đại-pháp nghị ban hành cho người bản quốc. Luật hộ cũng vậy, nhưng mà có sửa hơi lại, cho khỏi trong phạm đến phong tục bản xứ. Thế nhưng tụng sự về việc hộ và về việc hình thuở xưa đều bỏ hết và cứ theo thể thức Đại-pháp mà làm.

Chúng tôi nào dám phi báng ý kẻ muôn làm cho xứ này trở nên như bên Đại-pháp; nhưng vậy ý khởi đoan sai, mà quăng đại. Duy có một điều chúng tôi không hiểu đàng vì làm sao khi thì hành pháp độ mới mà lại quên mất sự cần thận đề đặt mà nhất làm sao không nghiên cứu cho kỹ trước cái việc ban hành luật lệ đại-pháp cho rõ sự động cấp thể tình là dường nào. Phải chi có nhờ mà xét nghĩ thì đã thấy trong những điều trở ngại về việc đề luật hình, và luật hình cứu đại-hình Đại-pháp y nguyên như vậy mà thì hành, có cái đều trở ngại về việc xử trị cách bức chạm trẻ không hợp theo tánh khí người Annam.

Nói như vậy, chớ chẳng phải chúng tôi tiết việc cải lương hình chánh Annam xưa lại. Đều ấy thiệt là không; nhưng vậy, khi sửa hoàng việt luật lệ lại mà bỏ bớt những điều luật hay là chỉ dụ không thể nào dung nạp đặng theo đời tự do và theo lẽ gìn giữ thể thống loài người, thì nên đề phương pháp tiện thiệp, mau mẫn, và hình pháp mãnh lệ, đàng cho có thể mà ép những kẻ phi thường phải biết kính vì sự ninh thiệp trong xã hội.

Việc thì hành luật hình Đại-pháp sanh ra đều quan hệ cho xã thôn Annam thiết nên đối tỵ. Oai quyền hương chức đều mất hết. Rồi mới kiếm phương mà chớ để lại, mới có chỉ dụ định lệ 8 ngày tù và 40 đồng bạc và, làm cho bình luận tôn không biết bao nhiêu là giày mực, và lại gây cái lấy nặng lối, tiếng đời còn hồi chưa dứt.

Chỉ dụ ấy cho phép quan tỉnh và hương chức trừng phạt những tội vi phạm riêng, xứ này thường có, mà luật hình Đại-pháp không có nghĩ đến.

Chỉ dụ ban hành năm 1881, định cho trong hạn 40 năm; đến 1891 có cho triển lại cũng y ban. Vậy thì đã mãn rồi từ năm 1901. Và nay còn lại có một đoạn, mà hương-chức dùng không đặng.

Nói cho đàng, chúng tôi không hề phục cái chỉ dụ 8 ngày tù với 40 đồng bạc và bao giờ; bởi vì cứ theo nguyên hủy thì là một điều lệ riêng, mà chúng tôi lại tưởng rằng trở ra một đôi khi nhằm việc thiên hạ đều phải sợ hiểm nghèo, quê hương cũng thủy nguy, chớ còn bao nhiêu thì luật lệ riêng là chẳng tốt.

Nay chúng ta lại duy trì xã thôn lại y như cũ, mà không cho hương chức có luật lệ nào cho có thể mà lo việc bản phận cho kham. Vậy thì làm sao? Như vậy thì chúng tôi dám nói hẳn, mà chắc không có quan Tham-biện nào cho là nói láo, rằng hiện bây giờ quyền hoành hương chức cũng như không, và có nhiều nơi hương-chức đều không ngờ ngăn gì đến phận sự.

Lại thuở xưa thì những người giàu có và có danh vọng đều tranh giành và tham ham làm hương-chức, mà ngày nay hề ai chịu lấy thì cũng như mang gánh nặng. Cho nên không ai thèm.

Có đều ngộ hơn nữa, là hương-chức đời này lấy sự dạn. Vì sự phải bị oán ghét nhà, hành hung với mình hay là với tới tớ mình, có khi tới giết cho nên hương-chức không dám truy trực, không dám bắt buộc những quan gian ác, hay là những quan còn đồ hiểm nghèo nó hạch dịch làng xóm. Hương-chức sợ dục, còn làm nặng cho cái trí khôn, chẳng phải là uyển, mà vẫn là quả thiệt, thường ngày đều có chừng có. Lắm khi quan gian ác đã bắt đặng, giải đến Biên-ly, rồi lại đặng tha, chớ không có tra chứng cứ theo đủ theo luật Đại-pháp mà buộc tội chúng nó đặng. Văn dễ hiểu, chẳng khó gì, hề quan tòa thì phận sự phải chiều luật lệ phân minh mà làm, thì chẳng chịu ra văn sự lược, không đủ lẽ, rồi tới tòa, tòa lại phải tha.

Nhưng vậy mà những kẻ bị bắt đều có tội lệ nên phải làm cho nó xa khỏi xóm làng, nhưng mà chúng nó khôn khéo, cho nên không kiếm ra thiệt chứng cứ tội tình nó cho đủ đặng. Không quơ tới nó đặng. Và hề thoát ra khỏi đặng rồi, thì nó toan có một điều là sát nhơn, đốt nhà mà trả thù kẻ cáo giác chúng nó. Bản này thì thời, không dám bắt chúng nó nữa. Nó làm cho ai cũng phải sợ, thì là đặng ngoại luật lệ.

Tình lệ ngày nay chẳng lẽ nào mà đề đời đời như vậy đặng. Phải toan liệu làm sao cho kịp cho an lòng nhơn dân miền thôn dã. Và hề thầy những kẻ ra sức làm ăn, cùng những người có hàng sắn, ấy vậy thì có hai cách: hoặc là phải trở lại phép xưa, đặng luật lệ annam, và đề xã thôn y như vậy; hay hoặc là cải lương cuộc thiết trí xã thôn.

Hẳn thiệt, chẳng lẽ mà chúng ta dùng luật cũ đặng. Có khi chúng ta còn có thể mà trở lại nơi chớ hồi trước lý ưng phải làm, là hồi năm 1881, tình dùng luật

bản-quốc chế lập theo căn bản luật Đại-pháp mà thi hành theo phương pháp pháp người bản-quốc. Việc này là việc trọng đại. Rồi ta sẽ xét suy.

Có n như xưa cuộc thiết trí xã thôn lại, thi cũng liệu đàng, chẳng có nghĩ ngại chi, bởi vì Bắc-kỳ đã có nhiều làng khởi hành đàng lăm, đàng chường trình hiệp thể thừc Annam lại với phương pháp châu thành Đại-pháp. Việc này rồi chúng ta cũng suy nghĩ.

DIỄN BÁO

(Dépêches)

12 septembre 1917

Tại bèn Langsa

Ông Ribot không chịu lập các bộ thương-thor lại, phe xã-hội không chịu dự, ông Painlevé và ông Thomas phải theo phe đàng của hai ông.

Mặt trận I-ta-li

Tin ở Udine: Cứ sáu buổi ngày và đêm phía trên tại Đông-Bắc Gorizia, Binh I-ta-li và Ô-trích đấu đờ với nhau rất dữ tợn, hai bên binh lực cũng đồng, đánh tai chí hẹp nên không dùng binh nhiều và có pháo-thủ đàng Binh Ô-trích có tên phát một chút tại Hermedia. Binh I-ta-li rút về đường trần kiên để chắc chắn đàng phía quân Đại-thống-soái hậu có áp chiến nữa.

Tàu chở binh đàng phép chuy thông đả

Tin ở Madrid: Vua Alphonse bản tính êm với các nước chiến quốc đàng cho phép tàu chở binh Langsa và Anglet chuy thông đàng trong Địa-trung-hải, trong Thải-tây đàng cho đến bèn Manche.

Bèn Tâu

Tin ở Bắc-kinh: Các sư-thần Đông-minh nhóm tại sư-quán Langsa, định rằng thủ đàng-chánh địn 5 phần trong mỗi trăm. Thủ tài thường cho binh quyền phi sẽ chia ra mà trả trong năm năm.

Binh lính Trung-huê đống phép kéo đi ngan qua các tô-địa Thiên-tân, việc hóa ước ấy có các sư-thần kỳ tén và trao cho quân Ngoại-vu-bộ Thương-thor.

Các bộ Thương-thor

Đức Giám-quốc mới ông Painlevé lập các bộ lại, ông Painlevé còn trả lời lần lưa.

Tại bèn Tâu

Tin ở Quảng-đông: Tôn-dật-Tiên lãnh chuy Đại-thống-soái, Nghi-viên, Quảng-đông lập các bộ. Ông Ngũ-đinh-Phương lãnh chuy Ngoại-vu-bộ Thương-thor, Khương-hổ-Vi lãnh chuy Hộ-bộ Thương-thor, Sun-hong-Vi lãnh chuy Lại-bộ Thương-thor. Tân chánh-phủ đã gọi chiến thor cho A-lơ-mân và Ô-trích.

14 septembre 1917

Mặt trận Langsa

Ngày 12: Binh ta tràn qua hai lần tại phía Đông-bắc Auberville, tại phía Đông đàng Saint Hilaire di Souplet, xâm nhập

Nhưng vậy, trước khi trị binh, thi phải khản binh và tuần mạch, xét coi có lưu truyền hay không, hay là tại nơi khi bảm. Ấy đờ; rồi thi chúng ta cứ vậy mà điều trị binh xã thôn Annam, đau cũng nặng, chúng tôi nghiệm chng sai. Kỳ sau chúng tôi xin luận việc thiết trí xã thôn, và chúng tôi sẽ ước mừn chọi phương pháp nào phải bỏ hay là phải sửa lại cho tháp vô theo cho tiếp với đời Duy-tán.

vào đường trần thứ ba của quân nghich, giết và lấy trọn trai binh nghich và lấy đạm về binh khí quyền thiên, Binh ta đánh trời quân nghich tháo lui tại phía Đông-Bắc Tahure, quân nghich cả thất. Phi-thoán của quân nghich bản phá Dunckerque: nhiều người thường dân bị binh.

Tại bèn Tâu

Tin ở Bắc-kinh: Ông Liangkitchao. Hộ-bộ thương-thor cho các thương-thor hay rằng chánh phủ Huê-kỳ đã chiến phê việc địn thủ đàng-chánh và việc địn nghich bởi thường trong vụ quyền-phi nhưng mà phần nửa phần của Huê-kỳ sẽ đống cho trường TsingLoa tại Bắc kinh và cho tiến đàng nuôi đờng học trò Trung-huê tại Huê-kỳ.

Chánh phủ Trung-huê bản nghì với sư thần Lansa đàng trị việc cho dân cách mạng đưng đất Tô-địa Langsa tại Thương-hải.

15 septembre 1917.

Việc bản phá

Hai bèn pháo-thủ bản nhau rất dữ trong miền Bixchooto. Pháo-thủ A-lơ-mân. Phi-thoán A-lơ-mân tấn phá Dunckerque. Phi-thoán của ta bản tại Porte, Mark, Sissen và một chỗ để phi-thoán tại phía Đông-bắc Thourout.

Tàu bè ra vô

Tàu bè ra vô trong các Hải-khẩu langsa: 1037 chiếc vô 1005 chiếc ra, có một chiếc trong tải hơn 1600 tấn và 5 chiếc nhỏ hơn bị bản chìm: 3 chiếc bị áp đàng vô hải.

16 septembre 1917.

Mặt trận Langsa

Truyền tin Langsa: Binh A-lơ-mân đánh một trận dữ tại hòn núi Casemates nhưng mà bị tháo lui hao binh tổn tướng rất nhiều. Binh A-lơ-mân bị rước qua tới đờng trần của chúng nó.

Mặt trận Ang-lê

Truyền tin Ang-lê: Binh ta tràn qua chiến địa quân nghich gần lối Cherisy: binh A-lơ-mân tràn qua tại phía Bắc Lens bị ta đánh tháo lui và một trận đánh trả lại tại phía bắc Everness cũng bị ta đánh tháo lui. Binh ta bản đon ngán một trận A-lơ-mân tại phía bắc Caugemark, pháo thủ bản nhau rất dữ trong đờng xích qui Ypres.

18 septembre 1917.

HƯỚNG TRUYỀN

(Echos)

Mới bị thuốc độc

Nhựt-báo Petit Haut Marnais thuật lại rằng ông Léon Mougeot, nghì-viên tại Thương-nghì-viện, cựu canh-nông bộ đàng-thor và nội gia quyền của Ngài ân mat-ca-rô-ni trừng gà (marcaroni aux œufs) đều bị thuốc. May vì thuốc chưa thấm nếu cứu khỏi chết, nhưng mà phải ngh 8 bữa mới lăm việc lại đàng.

Số binh lính A-lơ-mân chết

Theo lời của Đại-cơ Tham-mru Langsa, từ ngày khởi chiến cho đến tháng mars 1917, binh A-lơ-mân chết ít nữa là 1.500.030 người.

Giá mạng của một vị đống-soái Người ta ở Amsterdam tư diễn tin cho nhựt-báo Exchange Télégraph

nói rằng có một vị đống-soái Ô-trích chịu 40 ngàn quan cho người nào lấy đàng cái thủ-chấp của quân đống-rút-xi Noguine cầm đạo binh đống địch cùng người.

Cách trong 15 ngày sau, quân đống-soái Noguine đàng nói chuyện với các quan, bồng bị một trái phá nổ để óc chết tươi.

Biên cáo ngã nam nhơn

(Lettre au Peuple annamite)

SỨC TÍCH (dành đờ)

(L'épargne)

Nguyên chúng tôi có từ cùng một người bạn hữu Annam rằng trong khoản đờ mục « Biên cáo ngã Nam-nhơn », chúng tôi chủ ý lăm đờn hữu

ích cho chuy vì khản quan bản-quốc có dịp mà tranh luận cùng nhau về những việc quan hệ đến tiền trình Nam-kỳ, cho nên người bạn ấy mới khuyên tôi luận việc Sức tích.

Bạn ấy lại rằng: ông muốn dạy người Annam cho biết làm sao mà thương mãi cũng làm giàu đặng, mà công nghệ cũng làm giàu đặng, mà mả canh-nông cũng làm giàu đặng, nhưng vậy mà nếu không sức tích tiền mình lăm ra, thi lăm giàu mà lăm gi. Vậy xin ông hãy cố công giảng giải việc sức tích, là một đờn lăm ít người Annam biết cho là đức tánh.

Vậy đã nài thi chúng tôi xin giải thích: gọi sức tích là chng có lăm ra bữa nào thi tiêu phí hết theo bữa này, đầu thủ vật nó cũng có lăm đưng cho ta thay, vì chng có loại cũng biết tích trữ vật thực đờ qua mùa đống cho khỏi chết đói, ngộ mà đời tiết tốt trời đào lại, cho có hoa quả độ sanh.

Còn những loại nào mỗi mùa đờu đờ kiếm ăn no đủ thi lại không có chuẩn bị sức tích.

Trong các xứ lạnh như bèn Đại-pháp hè mùa đống thì thảo mộc địn sự hóa sanh mà thổ địa cũng an sức không thi bồi liên nhiều thưng, thời người thôn đã phải kiếm ước lấy vật nông sản, đành đờ cho có mả chi đờ, và đàng đờng bù nựa trong tiết mùa đống. Về phần kẻ thôn đã ỷ thi sức tích là một đức tánh cần kíp, nếu chng có thi không thể ở đời.

Chớ như bèn xứ nóng nực thi mùan vật hóa sanh không địn ngh. Đủ hết mọi sự cho đời, cho nên thói quen đành đờ khỏi tập hơn vì ít thấy khi có cần đưng.

Nhưng vậy mà mấy xứ nóng nực ấy lại mảc phải tại sản thính lĩn, như lựt bảo, nước đưng, hạn hạn thái quá, mùa màng hư hại, nhơn dân không lo trước phải ra khôn khđ.

Bởi vậy cho nên Nhà-nước mới khuyên người thôn đã đưng có chuyện mơn trong nghề nông (đưng có trồng trứ mơn mọt), và đưng có, như lời tục ngữ Đại-pháp có rằng: *đờ hết trụng gà của mình vào chng mọt mùng.*

Nhưng vậy mà trong các xứ nào có nhiều mơn canh nông đờ mà đờ nhơn, như bèn Đại-pháp, thi cũng vậy, cũng trong cái chi sức tích như mọt cái đức tánh cần kíp vậy.

Trước hết là cũng như mọt phương bảo hiểm phòng khi vận bị, ở đời biết đàu mà lảnh, lại như ngh đờn cuộc chiến tranh dữ tợn này, là cuộc biết bao nhiều nhơn quân phải liều nhứt từ nhứt sanh, mà hệ nước nào bèn chịu lời cùng, cho thi lưa còn có mọt đống xu, và còn có mọt người, thi nước đó là nước thng trậu, lại khi ngh đờn rằng nhờ có tồn hao quả sức mà chế tạo binh khí, cho nên mởi đờ dặt lại đàng hiế bảo nhiều là nhơn mạng, thi mởi hiểu rõ vì lăm sao mà chi sức tích là mọt đức tánh cao hơn hết trong nhơn quần xã hội, rồi trụng đờn nước Đại-pháp là nước sức tích hơn hết trong hướn vô, thi lại lự lăm hản hạnh.

Mả bởi vì, chẳng đời lăm chi cho đờn khi mản giặc, người Pháp người Nam ta phải lập khức đống tâm hiệp lực mà mở mang cho Nam-kỳ hưng vượng kéo còn chng biết bao nhiều nguồn lợi mà chưa kinh địn tới, thi người Nam phải mựn lấy cái đức tánh bản sắc của người Pháp về theo mà học cho đưng cái chi; mầu sức tích của người Pháp.

Chi mầu ấy đã lập thana qui tắc

giãn vì như vậy: mỗi ngày thi chi phí ít hơn mọt đống xu, là đống bảo đĩp mình lăm chng đờ ra, ấy là lời của ông Franklin, rồi ông lại dạy thêm rằng: hãy đành giữ lấy mầy đống xu, chớ những bảc đống thi nó gín giữ lấy nó tự nhiên.

Ái cũng nhờ lăm như vậy mà gũy nên có vốn, mà vốn là công việc siêng năng tích trữ lại mà ra chớ có chi, công việc lăm ra mà không tiêu phí hết trum huê lợi, phẩm bề mình sức tích đàng chút chi, thi trước hết là cho mình sau là cho con và cho hết cả và nước, đờu đàng mọt nguồn an lạc thanh nhản.

Nếu mình sức tích, nếu mình tích tụ công việc lại mà lăm nên ra vốn, chớ không có tiền phí hết rồi mởi ngày lại khi công lao mà kiếm cho có vira đủ độ sanh, thi mình lăm cho mình và cho con cháu mình đàng thành thoi ngồ hầu tấn hóa vào cuộc sung sướng với đời, và vào véc văn minh đạo đức, là gềng mởi các nước đại quốc siêu quần.

Nay người Nam đã quen nhứ nư nước Đại-pháp phò tri nay đờ nhứ thế kỷ, thi đờ xem Đại-pháp là văn thiet mầu bang, và đàng sự hản đieu kều ra mà lăm tôi và ra phò tri Đại-pháp tại bèn Đại-pháp thi tỷ như hết thấy nhơn dân đã vào tích đản Pháp mọt lược rồi, và nay đã nhứ địn là bực quân-dần.

Mởi đày thi tin thành trung nghĩa, mà nay thi đã trở nên ả quốc nhiet thành, cho nên mởi đàng tuyên triệu đờn mà đống sự cùng người Đại-pháp mà trụng hưng cơ đờ Đại-pháp.

Người Nam vẫn đã sẵn có nhiều tánh chất chung với người Pháp, cho nên mởi có tiêu danh là Langsa phượng Đong, lại thêm cho đờn đời có mọt tại cũn đưng phẩn với người Pháp chúng ta,—là tất chng đờn lăm quan—mà người Pháp đưng kiếm thuốc mà trứ.

Muốn tập rừn người Nam nay mại cho đàng xứng với tuồng công-xi cùng người Pháp, và muốn mớ cho người Nam thông vào hết thấy các nẻo đờng kỹ nghệ cùng lái nghyện, cho nên nhà-nước mởi nghì lập đủ bực cao đàng học hiệu các các mơn kỹ nghệ.

Duy còn lại có mọt đức tánh bản căn của người Đại-pháp, nếu, không có thi công-xi lợi đàng bảo nhiều cũng khó giữ và khó lăm ra thêm, cho nên phải dạy người Nam cho đàng, là cho có chi sức tích.

Ký sau chúng tôi sẽ xin lược trần phương pháp.

MINH-ĐỨC.

ÁU-CHÂU CHIẾN SỰ

(Autour de la guerre)

Dự Hải-ngạn bị trái phá bản phá

Chiếc tiem-thủy-đinh của Đức-tặc nhảm bề biến thành S-ka-bô-ron (Scarborough) chuy a vô, nổi lên nhảm lúc 7 giờ tối, phát hóa lói đinh cách bề biến chng 3000 đưng, nhảm giờ thiên hạ đàng đi đạo bữa chiều. Mười hai trái phá bản rớt tại bề biến còn nhiều trái bản rớt trên thành.

Tàu đờ vớt trái phá nhảm bản trả lại, mà chắc là không trụng chiếc tiem-thủy-đinh, vì trong giây phút, thấy nó lặn và đi mất.

Đạo binh đầu của Huê-kỳ

Đạo binh đầu của Huê-kỳ chia ra nừ sau này:

16 đ
quan v
16 nh
mỗi nh
quân ;
-64 nh
định là
2 đượ
vị quan
2 phá
kì, mỗ
quan
9 nh
định là
Số v
tên lính
Số p
vô và 2
16 br
brigade
quân.
8 đoi
phi-tư
8 cơ
lương
22 cơ
đng qu
6 đượ
đạo 10
6 cái
4 đng
6 cái
cái 2

Tở tr
Bos
đượ
đại
Ngày
đạo qu
thứ nh
miền X
Đại
nhứ
Linh
đế tr
đế b
phần
lô có b
qua. N
Đủ cho
tôi sẽ
này là

(2) Fe
VÌ M
Của c
Hiế-v

Má c
tôi thấy

Học c
/tr

Quan
Ồi ! T
Khởi t
T
Gi v
H
Tối đ
Đi ch

16 đạo binh bộ, mỗi đạo 913 vị quan võ và 27.243 tên quân;
 16 nhà đường đường cho binh bộ, mỗi nhà 24 vị quan võ và 222 tên quân;
 64 nhà cho thuốc, quan quân chưa định là bao nhiêu;
 2 đạo binh của mã-kị, mỗi đạo 607 vị quan võ và 16.021 tên quân;
 2 nhà đường đường cho binh mã-kị, mỗi nhà 24 vị quan võ và 238 tên quân;
 9 nhà cho thuốc, quan quân chưa định là bao nhiêu;
 Số vệ-sanh: 288 ông quan và 100 tên lính;
 Số pháo-thủ theo me: 666 vị quan võ và 20.000 tên quân;
 16 brigades pháo-thủ tại trận, mỗi brigade 48 vị quan võ và 1.319 tên quân.
 Toàn phi-tướng, một đoàn 10 vị phi-tướng và 154 tên quân;
 8 cơ phi-tướng, một cơ 19 vị phi-tướng và 154 tên lính;
 22 cơ lò làm bánh mì, mỗi lò một ông quan và 69 tên lính;
 6 đạo lính đánh giầy thép nói, mỗi đạo 10 ông quan và 215 tên lính;
 6 cái xe lửa để thuốc đạn, mỗi cái 4 ông quan võ và 852 tên lính;
 6 cái xe lửa để tải lương thực, mỗi cái 2 ông quan võ và 126 tên lính;

vách nhà cho lính tráng được âm áp kéo khí lạnh bao đêm lọt vào làm khó chịu cho quân lính, xin phải đặt mành che các cửa sổ.

Lại sự này phải lo cẩn hơn là cho mỗi người lính một cái nệm rơm để nằm khi hơi đất tưng đười nhà tưng. Lại cũng phải phát nệm rơm cho lính trên lầu như vậy nữa, song lính trên lầu ngủ vào rơm cũng dễ chịu.

Đồ ăn của nông có người đàn bếp annam lo sạch sẽ kỹ lưỡng. Tuy là sơ sài nhưng khá kiên cố, nhưng thau này cũng không hụt bữa cơm nào. Trà tàu uống có hạn. Người annam ăn đồ annam lấy làm khoái khẩu. Tôi không hỏi mà tự nhiên họ khai ra mà khen rằng họ được tốt dưỡng, cơ binh tích họ thì biết không có bao giờ thất thường.

Đạo quân Annam ăn mặc đàng hoàng, quần áo đủ bộ.

Hai cơ quạt cát phiến ra để tu kiếu thổi bộ; và đặt đường rây xe lửa mới. Tôi chỉ nghe tin những lời khen ngợi về công việc họ làm chứ chân chẳng hỏi.

Các quan và cai quản họ thấy đều ưng bụng công việc họ làm mọi đàng, khen là kẻ giữ nghiêm quân luật, có nề lành trí tuệ siêng năng cần mẫn, hay-bà chước nhau làm việc phải; ít khi mà có phạt ai vì chửi làm biếng.

Cơ lính thứ-nhi đạo thứ N thì đóng ở Y, làng nhỏ kể tên X... Quan tư đốc-binh thì ở nơi ấy. Nội cơ này đêm được X... người, chỉ chuyên về sự cắt nhà cắt trại. Nhà ở thì chính giữa làng, cổng từ trái vậy, ở đây cũng như ở X... kia, lính

ngủ nằm đất chớ không nệm cỏ gì mà lót. Nhưng cỏ rơm ở đây nhiều cũng không đủ cho họ nằm nệm mà nằm.

Chỗ ăn nơi ở có để phòng vệ sanh hẳn hoi. Ăn uống cũng như quán lính tập ở X... vậy. Về việc bầy họ có tờ cho tôi tờ thiết đệp ý họ làm.

Ông quan tư có nói mà khen trước mặt tôi về các lính từng quyền ngài như là về cách ăn mặc, về thái độ tốt, về thái độ siêng năng, về việc bốn phận.

Cơ quản thứ ba đóng tại W., đêm đàng... người... Bộ ra đi làm hai đường xe lửa, trại làm ở xa trại lính 2 kilômètres. Làm công chuyển dưới đám mưa đạn kẻ nghịch bắn qua, vì trước đây ngày bên nghịch bắn vào làng ghé xóm làm. Đạn trái phá vọt trên mây nhà trại lính, thì quan quân chạy xuống hầm rơm mà nấp. Quan lính chẳng có rơm lót nằm, chỉ ngủ trên tấm bô tờ lót dưới đất ướt át, nhiều khi nổi sinh nhay.

Không kiếm được nơi nào mà ẩn thân chọy nên cửa lư sập ráo, nên tình cảnh này cơ còn vậy mãi, thì phải tìm một nơi khác vững chắc hơn cho lính để làm công việc.

Tôi có trò chuyện lâu giờ với lính annam thì tôi thấy họ mệt họ yếu làm không lo sự sự hiểm nguy chút nào. Hai bữa trước, có một người lính annam bị một miếng trái phá vọt mà chết bên ranh trại; cũng gần nội bữa ấy hai người lính khác bị thương nặng lắm. Một chú cai Bắc-kỳ mới với và lại cứu cấp người bị nặng hơn, còn trên đầu thì trái bay như trâu; chú cai ấy vác người bị lên vai

cho đến nhà thương tạm mà điều trị. Chú cai này tên Lê-văn-Nghiêm, số năm 1990, quê quán ở Tu-phong huyện Cẩm-giam, tỉnh Hải-dương. Ông quan ba bên chạy giầy cho quan trên hay việc can đảm ấy.

Tôi nghĩ cũng là phận sự tôi báo phải đóc thêm cho quan trên thường cai Lê-văn-Nghiêm tào bạo ấy.

Tôi nhận rằng quân lính annam ở đây cũng lo thái ý tốt như các lính annam ở chỗ khác vậy. Họ ở xem ra mực thước hơn những lính giúp đàng sau mặt trận, làm việc hơn cái bốn phận buộc làm, luật binh nghiêm giữ chín chắn, để đặng để biểu làm cho các quan cai phải khen ngợi đàng. Quan lính annam ở đây chịu theo việc ở ẩn nơi chiến trường cách toàn hảo; không biết tránh một chi, hề cực thì sáu lòng chịu cực mạnh mẽ, tri biết biết đó là bốn phận mình phải lo kham, phải rằng cho công việc ra thành tựu. Họ xin tôi giúp một điều là họ ước ao được phép về ít ngày thì cho về Paris 4, 5 ngày mà chơi.

Cũng có lẽ mà cho đặng ấy, song cũng cho phép có hạn, là vì có hội Alliance lo lắng sản chớ ăn nơi ở của họ, và có kế mà theo trường nom trong lúc đi đạo cai pháp thần phố Paris.

Theo ý tôi, tôi lấy làm tội mà cho lính tập giúp việc ngoài mặt trận nghỉ chơi đôi ngày; việc cho phép ấy cũng sẽ làm ích cho những lính annam mặc bùa lo việc giặc mà xa nơi giải muộn, đều mà cảm họ một nơi họ sanh ra nhảm và bất nhớ nhà cửa.

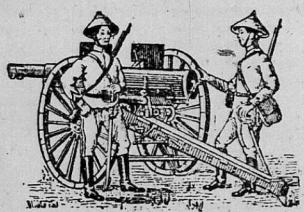
Ở đây thì lính không có dịp chi mà lớn phi tiền bạc, cho nên thường hay gửi đợc nhiều tiền bạc về nhà cho vợ con.

Ông quan cai đạo quân thì lo góp và gửi tiền ấy về cho gia thất họ mỗi tháng, mỗi khi gửi có biên bản thật tên thật.

Lính tập annam tại Pháp
(Nos tirailleurs en France)

Tờ trình của quan kiểm soát Bosc, về đại đội lính tập Đông-dương N, và về cơ thứ nhất đại đội M.
 Ngày 11, 12 và 13 juin tôi đến thăm đạo quân N lính tập Đông-dương và cơ thứ nhất đạo quân M lúc nư đóng tại miến X... gần bên mặt trận.
 Đại đội N. — Hai cơ lính tập thứ nhất và thứ tư thì đóng tại X... Lính tập thì ở ngay trong trường làng và các trường phụ xung-quanh. Trại chánh đã bị trái phá nhiều chỗ đổ sập rồi. Một phần me nhà đã lũng, còn phía vách có lỗ có hang vì bị trái phá bắn lọt ngang qua. Nhưng vậy mà cũng còn có chỗ vừa đủ cho quân lính ở nhờ lúc mùa xuân. Tôi sẽ tỏ tường bề trên một đếu quan hệ này là phải dạy bit máy lò lũng trong

Thuộc điều hiệu CANON

BAO-XANH Đả ngon mà lại rẻ tiền

BÁN GÓP

Vi muốn rải rác thêm những tu-tướng của người Lan-sa cùng khắp trong xứ này và cơ phần sự một cách hiệu-nghiêm trong việc cạnh cải phong tục mới, thì Bồn-quan định giá nhà cho kẻ mua tờ báo Gazette de Cochinchine vừa sức mọi người. Vậy Bồn-quan định bớt giá mua như trình cho các quan viên bản-quốc ăn lương mỗi tháng 30 \$ hay là nhỏ hơn nữa. Nhưng vì quan ấy chúng tôi cũng đành chịu để cho mua 2 tờ báo một lược Gazette de Cochinchine và Lục-linh-tàn-vạn chung nhau là 6 \$ mà thôi, lại cho phép góp một tháng 0 \$ 50.
 Xin nhớ. — Khi gửi Bulletin de souscription lên mua báo, thì phải gửi theo số tiền

(2) Feuilleton du 27 Septembre 1917. N° 500

VÌ NGHĨA QUÊN NHÀ
(La Patrie avant la Famille)

TUÔNG HẠT MỘT THƠ
 Của ông Lê-quang-Liêm dit Bấy và ông Hồ-vân-Trung tự Biều-Chánh, Chiết-thảo.

(tiếp theo)
 NGỌC-ANH
 Má ơi! má: Hồi hôm tôi đi chợ với cha tôi thấy có bán quốc quai theo tôi quá mà.
 THỊ-OANH
 Học đi má...
 (Hiền-Sĩ ngoài cửa bước vô sắc diện) hân hoan lắm.
 THỊ-OANH
 Quan lớn kêu có việc chi vậy?
 Ô! Thời lại rồi mẹ nó ơi! Khoái lắm!
 Khoái lắm!
 THỊ-OANH (Bỏ máy ngó chồng)
 Gì vậy? cha nó được ăn lộc sao?
 HIỀN-SĨ (Về mở nút áo nó)
 Tôi được đi tây rồi mẹ nó à.
 THỊ-OANH (Châu mày)
 Đi chi vậy?

HIỀN-SĨ
 Hôm trước Quan Nguyễn-soái đánh giầy thép xuống rằng nhà nước cần dùng một thầy thông dịch lính và thợ thợ sang Đại-pháp.
 THỊ-OANH
 Người ta hỏi như vậy rồi mình lãnh bóc hay sao?
 HIỀN-SĨ
 Cả nhà hầu ai cũng đứ dựa không dám trả lời. Tôi là lớn hơn hết thấy vậy sợ quan trên nói hết thấy viên quan Annam không có một người nào thiệt có lòng với nhà nước Đại-Pháp, nên phải lãnh chịu đi.
 THỊ-OANH
 Ai cũng có gia đếu này, phải lo cho gia đếu trước.
 HIỀN-SĨ
 Mẹ nó nói vậy sao phải. Tôi nghĩ đã hơn 50 năm nay, con nhà Annam nhờ nhà nước Đại-pháp giáo dục khai hoá nên ở mọi yên nơi, ngũ mới ngon giết. Nay nhà nước nhờ sự cậy mình mà mình lại gia mặt lập tại cơ hay sao? Nhứt là trong đám mấy ông này thấy đã đứ ra khuyến dụ đám tinh cho chúng nó chịu ra đi giúp Đại-pháp đứ chịu rồi, tôi phần nào nước cậy mình có lẽ nào mà không có một người chịu vưng lịnh đi cho sốt sáng sao? Bởi vậy hôm trước tôi lật đật

xin Quan lớn Chánh trả lời cho quan Nguyễn-soái rằng tôi chịu đi.
 THỊ-OANH (Đứng dậy an-trầu)
 Giỏi! Giỏi dữ!
 HIỀN-SĨ
 Quan lớn chánh chạy to lên quan trên, nay có giầy thép trả lời dạy tôi sửa soạn đến năm ngày nữa lên Saigon, đặng rồi xuống tàu.
 THỊ-OANH
 Bây giờ cha nó thiệt đi hay sao?
 HIỀN-SĨ
 Ủng, vậy chớ sao? Ấy là chớ sao danh vọng, một đời có được một điệp như vậy mà đi từ kia?
 THỊ-OANH
 Cha nó đất chi lắm mà. Tôi biết rồi, thứ này cha nó ao ước có điệp chỉ đi tây, đặng ăn chơi cho sung sướng, nay sung điệp, cha nó mừng lắm, kể chỉ về yên con thơ miêng một mình vui sướng thời thôi, ai chết đời cũng thấy chớ họ.
 HIỀN-SĨ
 Mẹ nó đứng nói vậy. Tôi đi đây là vì việc nước chớ phải đi chơi bởi gi hay sao mà sung sướng?
 THỊ-OANH
 Cũng chớ không đi quan lại ép sao?
 Mướn dùng điệp này đặng xin đi mà chơi, rồi lay cây có việc nước. Đi rồi bả cả nhà phải chết đói hết.

HIỀN-SĨ
 Mẹ nó đứng lo việc sự. Tôi đã tính rồi hết. Bây giờ đây lương tôi mỗi tháng lãnh đặng 50 \$. Khi tôi đi tây rồi, thì mỗi tháng tôi để lại cho mẹ nó 30 \$; còn tôi lấy 20 đặng ăn cơm bú thuốc mà thôi.
 THỊ-OANH (khóc)
 Cha nó thiệt quá lắm. Hề gặp vui thì cha nó không kể ai hết.
 HIỀN-SĨ (trời)
 Ấy là lời mẹ nó buồn nói vậy; chớ thứ này mẹ nó thấy tôi ham chơi hồi nào?
 THỊ-OANH
 Chớ chi mà nhằm kỳ Đẩu-xảo, cha nó xin đi chơi thì chẳng cần mà làm chi. Đi năm ba tháng chơi rồi về. Nhờ lúc này là lúc chinh chiến, ra đi thập phần từ nhứt sanh, lòng nào ham sự vui sướng mà xin đi. Rồi có bề nào, bở một bề thôi đại, tôi biết làm sao gánh vát một mình cho nổi.
 HIỀN-SĨ
 Mẹ nó lo vậy cũng phải rồi. Nhưng mà mẹ nó phải biết rằng, tôi đi đây chẳng phải qua Đại-pháp rồi mà phải đi ra mặt trận xông súng lên ngựa chi mà mẹ nó sợ tôi chết. Tôi đi đặng làm việc giặc cũng theo mấy người làm thơ trong mấy cái hàng làm thuốc đặng cắt nghĩa cùng đấng biểu họ chút đỉnh, có gì mà sợ chết, xin mẹ nó an lòng.
 (Còn nữa)

THUỐC LÁ VẤN RỜI HIỆU JOB

là một hiệu thuốc tốt nhất. Những người ghiên thuốc mà muốn giữ vệ-sanh, khỏi hư phổi, không rệu cò họng, thì nên dùng thuốc hiệu ấy mà thôi. Vì thuốc này có các quan chuyên-môn thì đồ ở những đại-học đường ra, đứng đóc-biện việc chế thuốc. Duy chỉ có thuốc hiệu này vẫn bằng giấy JOB thật hiệu, thì không hiệu thuốc nào bằng hiệu ấy cả.

THẬT GIẤY VẤN THUỐC LÁ-HIỆU

JOB

THUỐC LÁ VẤN RỜI HIỆU JOB được cấp huân chương và bằng huân chương năm 1889 và 1900

Ông Jean BARDOU chế ra, hiệu mẩu đã ký tại Tòa-án Nay con trai ông ấy là ông Pierre BARDOU nổi nghiệp và được cấp huân chương năm 1889 và 1900. Ông ở Toulouse, B4 de Strasbourg, số 72-74 ở Paris, Rue Beranger, số 21. Ông ở 19 đường Bonnard, Saigon. Ông ở 19 đường Francis-Geroler (Bờ-bò Hoàn-kiểm ngay gốc Đưa Ha-Nôl).

Bản lá; ở các hiệu thuốc-lá hoàn châu.

Ai là chẳng biết Giấy vấn thuốc lá JOB, là hiệu giấy tốt nhất Giấy cháy được hết không có tàn giấy thật nhỏ thơ, mà chế theo phép vệ-sanh rất cần mạt.

Xưa nay kẻ đã hàng nghìn người làm mạo giấy JOB, vì giấy JOB là giấy tốt nhất trong thế-giới, nhưng bọn-hiệu đã thừa các tòa-án, đã nghĩ xừ trong phạt các nhà làm mạo rói.

VẬY MỘT THUỐC HIỆU JOB

là bảo thủ sức khỏe và lại là nhân ái thuốc ngon.

HOÀI DƯƠNG BÌNH

Muốn trừ cái bệnh hoài dương thì phải lấy thuốc bổ huyết bổ căn mà uống mới đặng.

Trong cái bình hoài dương này có nhiều cớ, một là não-cân có bệnh, hai là cốt chủy suy khuyết.

Thường là cái việc giao cấu thì nó tung nơi não-cân, nếu não-cân hư bại thì tinh tư đục loại-đọa. Bởi vậy ai có bệnh ấy nên uống thuốc Pilsules Pink là một vị thuốc bổ não, cái sức nó bổ huyết bổ căn hay làm cho ngũ tạng lục phủ hưng vượng, thần thể tráng kiện, chẳng những siêng sang trong việc làm ăn, mà lại nâng đỡ đi đư thực nữa.

Tây Pilsules Pink tánh được mánh liệt như vậy mặc lòng, chớ kỳ trung hiệu hậu, sống nó vào vô hại.

Tại xứ Thổ-nhĩ-kỳ và xứ Ai-cập là chỗ đôn ông hay có năm thế bầy thiệp, thì hoàn thuốc Pilsules Pink bán đắt vô cùng, thiên hạ ưa dùng vì nó chữa cái bệnh hoài dương rất hay rất lợi.

PILULES PINK

(Bổ hoàn linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trừ tiệm thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon.

Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6' hộp 17 quan 50.

THUỐC HAY

(Le meilleur des médicaments)

Nếu chừ-tôn đau thì bị, ăn không được tiền, trong bao tử hay đau bọt khó chịu, biếng ăn thì chừ-tôn này mua rượu Quina Gentiane mà uống một ly nhỏ trước bữa cơm, rồi sau bữa cơm uống một ly nữa.

Rượu này có bán trong các tiệm hàng-ván.

LỜI RAO

TẠI QUÁN Lục-Tinh-Tân-Văn, 19 Ngọc-hạp 1916 thiết giá 0 \$ 20 (không phải 0 \$ 40).

29 Tiên-cân-báo-hậu thứ 8. 0 30 39 Tường Lục-vân-Tiên... 0 30

Đơn tại nước Langas. Dạng sữa thường hàng trong hoàn cầu, vẫn vẫn. Sức khỏe, Mạnh mẽ, vẫn vẫn. Bên đại Normand hiệu La petite fermière đơn tại tỉnh Normand ở trong Bờ Val-de-Bray đơn mới cách rút kỹ cặn, tuy làm ra để mà tinh chất hay còn như sữa tươi sạch, Bờ xứ Normand tự thuở nay có danh, sánh sống sữa thường hạng và qui hơn trong cả hoàn cầu.

Thuốc này đắt o mà lại chắc, dọn cho người loét hút thuốc dùng. Xin hỏi kiêu tại làng Berthet, Charrière và Công ty.

Hiệ thứ rời thì ra nó luôn luôn. BAO XANH - hút no chẳng hề khô cả, mỗi thừng làm cho khoái cả con người. Phải nài cho coi cái kỹ tên và dấu hoa-thị đồ tục kêu là tiền trước

Complex advertisement for 'TABACS ET CIGARETTES' featuring 'JUAN BASTOS' brand. It includes a central illustration of a man on horseback and vertical Chinese text on either side: '烟絲以及烟枝'.

HÀNG BÁN RƯỢU HIỆU DENIS FRÈRES

LẬP RA TỪ NĂM 1882 NHÀ NGÀNH TẠI HAIPHONG, BORDEAUX, SAIGON, HANOI

Hàng DENIS FRÈRES trừ savaon hiệu « Bonne Mère » là thứ savaon tốt hơn hết các thứ khác. Còn ai ưa dùng thứ rượu bổ, thường gọi là Quinquina thì hãy mua thứ rượu sau này:

Một là « Toni Kola Seerestat ». Hai là « Saint Raphaël Ducos ».

Hàng này cũng có bán từ sắc tốt và chắc lắm, hiệu là từ « Dubois Oudin ».

Còn ai hay hút thuốc Cigarettes thì mua thứ Cigarettes El Conde thì là sẽ ưa nó vì giá đã rẻ mà lại mùi nó ngon ngọt nữa.

Hàng này có bán đủ thứ rượu tốt xin kể sau này:

Rượu chắc trắng và chắc đỏ trong thùng và chiếc ra ve. Rượu Champagnes: Vve Clicquot-Ponsardin.

Roederer. Moët et Chandon.

Rượu Tisane de Champagne supérieure: B. et S. Perrier. Rượu Tisane extra: Marquis de Bergey.

Hàng này cũng có bán thuốc gỏi và thuốc vẫn rói hiệu Le Globe và giấy hút thuốc kêu là « Nil » có thứ rượu kêu là: vieille Eau-de-vie Dejean, Rhum Negrita.

Liqueurs và cognacs Marie Brizard, và Roger. Bière Gruber và Bière Lorraine. Rượu Madère, Malaga và Muscat de Frontignan Rivoire.

Có bán máy viết hiệu Remington và các thứ đồ phụ tùng.

Cũng có trừ các thứ hộp quẹt Đồng-Dương, và ngoài Bên-thủy, gần Annam và ông quẹt Hàn-ôl (Tonkin) nữa.

Ai muốn hỏi giá thì viết thư như vậy.

Maison DENIS FRÈRES, SAIGON

Advertisement for 'Maison F. MICHEL, CAFFORT Successeur' located at 'Cathai số 36'. It features a central illustration of a man and text in both Vietnamese and French. The text includes: 'Có Một Minh Nhà Này có QUYỀN THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LÀM XE MÁY TẠI THÀNH St-Étienne', 'Mà thôi', 'Maison F. MICHEL, CAFFORT Successeur ở đường Cathai số 36 SAIGON', and 'Có Bán SÙNG cả thứ và đủ kiêu. BÌ, THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã hết lại giá rẻ. Lạc-Châu muốn mua vật chi thì xin đi thế như vậy; M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Cathai. - SAIGON.'

TRỊ KHÔNG NGỪ VÀ ĐAU MÌNH

Người ta nghĩ không được là tại da lo, làm chuyện buồn rầu, làm ăn gặp nhọc quá là hay là làm sách viết bài mà để trisuy nghĩ quá mực, cũng tại hay cảm xúc động tình quá về chuyện gì đó, hoặc bị hao tài tốn của, bị mấy cái cơ sự mà không có thuốc trị thì làm cho mang sống mau vương vấn nhiều bệnh nặng sẽ bởi nơi căn cốt tiềm tàng mà ra.

Hễ nghĩ không được thì cũng như lời nhơn ra pháp trường, mà nghĩ không ngon giấc thì lại càng khổ đến hơn nữa. Hễ nghĩ quá thường vì bởi hay chiêm bao chiêm bì thì khi sớm mai thức dậy mình mẩy ra té mé cũng như bị bầm xé vảy, như dần nhừ óc, buồn bã ngồi bị sự, lại nhàm công ăn chuyện làm, như không uống thuốc để vậy hoài sau chắc phải ra điên.

Các người có những bệnh nói trên đây phải mua thuốc hiệu « La Neurinase » mà uống. Thuốc Neurinase này làm cho ngủ êm và bổ sức lực làm cho dễ ăn dễ ở vui đời, trí khôn ra mình mau lại thường.

Uống nó vô hại. Ấy là bài thuốc thần hiệu của các học sanh kia tại sở thuốc-thủ-vật thành Paris bày chế ra. Uống trước mà ngủ bình thì hay hơn là để lúc vương mang rồi mới uống.

Thuốc hiệu « NEURINASE » trị tại Saigon: tìm thuốc thượng-dẳng G. RENOUX và De MARI & LAURENS tại thị THIẾT-NGHỆM-SỞ thành Paris số 2 đường Débarcadère.

TRỊ BỆNH YẾU PHÁP

(Concilia medicans)

Chưa vị muốn cho trong nhà một thứ rượu mà dùng trong lúc đau rét, hoặc nóng lạnh, ít uống không đông liền, thì hãy mua rượu Rhum mà mua là rượu thiên hạ rồi chúng nó lại tốt hơn các thứ rượu nhưn khác.

Hãy nói cho kỹ kẻ làm thứ giả, hãy nói cho phải, coi về cơ đản nhân tráo.

Có bán trong các tiệm hàng xén

LỜI BẢO CẦN KÍP

Cher khán quan chú tưởng làm rằng hút thuốc nhiều thì phải mang bệnh, mình mang bệnh là tại mình không biết tưa thuốc mà hút, bị thế nào hút thế này làm sao không hút.

Cher khán quan khá hút được thế thuốc Cigarette Diva cho thường, muốn hút bao nhiêu cũng vô hại, mà lại thơm tho mà không trong cò.

Có bán trong các tiệm hàng xén.

XIN MỜI ĐÓN THỜ THÂN. MUA CÀM ! MÀ HUYỆT QUANG

TIỆM MÀY

NGUYỄN-HỮU-SANH

ở gần ga xe lửa Châu-ông-lãnh

Máy dù các kiểu áo xiêm quần dài và y-phục Âu-châu (paletot) theo thức (hà). Có bán sẵn, vải-bò, tơ-lụa, kiểu mới bông-lụa. Lược-lông Bắc, Cầm-châu Tàu, cũng hàng Tây, hàng Nhứt-bồn, các màu sắc.

Văn, Nho, Xuyên, Lãnh, Trung-huê, Nhượn Gia-dụng, thật tốt !

Thơ, tuồng, truyện, Quốc-ngữ bán sỉ và bán lẻ vắn vắn !!!
Nếu chưa-qui-vi, muốn hỏi kiểu để chi, xin viết thư để :

Mme NGUYỄN-HỮU-SANH,
170, Quai de Belgique Càn-ông-lãnh,
SAIGON.

NAM VIỆT SỬ KÝ, chủ biên ông Nguyễn Văn Tố.
7, Soái Khanh Hoạch, Saigon.
7, Đới nhà Ngô tại Nguyễn.
7, Đới Nguyễn tại Đới-pháp.
Giá mỗi cuốn 0 \$ 25
Tiền gửi 0 \$ 02

HÃY HỎI THƯ HỘP QUỆT
HIỆU NÀY

LÀ THỨ TỐT HƠN CÁC THỨ KHÁC

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
7, Boulevard Nordam - SAIGON
CÁCH LÀM BÁNH VÀ MÚC
nhằm môn rất khéo, làm và đẹp.
Giá 0 \$ 40
Tiền gửi 0 \$ 04

PHẢI UỐNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
của ông lương-y GUILLE

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đường của quan lương-y GUILLE lấy làm thần hiệu trong những bệnh HƯ PHẾ, đau trong TÌ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÁNH, ĐAU MÌNH, RẾT VỎ DA, hoặc CHỐI NƯỚC, BỆNH KIẾT, BỆNH HỒ ĐAI, BỆNH CÚM, GHỀ CHỐC NGOÀI DA và bệnh có TRÙNG LẠI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rất tiên và rất hiện nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bệnh gốc bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đàm nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÒ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XỔ
nửa cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Guille.

Chánh chủ trị thuốc này là nhà : PAUL GAGE FILS, nhất hạng bác chế y sanh, đường GREENELLE ST GERMAIN môn bài số 8, ở tại 48 thành PARIS,
và trong các ĐƯỢC PHÒNG ĐỀU CÓ BÁN

KHOẢN CHẤT THỦY
(Nước suối kim thạch)

VICHY
PHÁP-QUỐC-TUYỂN
VICHY CÉLESTINS
Cả bốn nguyên do : Trị bệnh đau Thận, bệnh đau Bàng-quang, bệnh Phong - và nữa do. Thuyết-lâm-bệnh (kẻ) - Đau mấy chỗ liệt-tê.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bệnh đau gan
VICHY HOPITAL trị bệnh thương tỉ, thương nhiệt.
Hãy coi chừng đồ giả mạo, khi mua phải chỉ cho trảng thứ nước nê mình muốn uống.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TÊ
SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối Ey mà ra. - Có hộp vỉ có vỏ.
PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.
COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình dọn nước xỉ (môi-khi-chất).

QUẠT MÁY DẦU HÔI HIỆU JOST

Dùng dầu hôi đốt đèn cho máy chạy trong 30 GIỜ
tồn có **MỘT LITRE** thôi.

Thứ quạt « **LE REX** »
bề đứng 1 m 15
Giá là . . . . . 68 \$ 00

Văn QUẠT MÁY này biền ra làm rất đẹp con mắt, đã chắc, rẻ mà lại tiện dùng vô cùng.

Thứ quạt « **L'OURAGAN** »
bề đứng : 1 m 35
Giá là . . . . . 100 \$ 00

Viết thơ mà hỏi sách có vẽ kiểu và giá cả tại: Hàng BERTHET, CHARRIERE và CÔNG-TY, đường Kinh-lập. môn bài số 68, SAIGON.

Le Directeur-Gérant : SCHNEIDER.
Certifié l'insertion . . . . .
Saigon, le . . . . . 19 . . . . .

Vu pour légalisation de la signature
de M. . . . .
Saigon, le . . . . . 19 . . . . .
Le Maire de la Ville de Saigon

Saigon. Imp. F.-H. SCHNEIDER
Cher khán quan chú tưởng làm rằng hút thuốc nhiều thì phải mang bệnh, mình mang bệnh là tại mình không biết tưa thuốc mà hút, bị thế nào hút thế này làm sao không hút.